

С. І. Васильєва,  
аспірант, Національний університет харчових технологій

# ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

**У статті проаналізовано дослідження в сфері інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості, запропоновано механізм управління інноваційною діяльністю підприємства як частини загальної ефективної системи управління підприємством.**

**Research in the sphere of innovative activity of enterprises of food industry is analysed in the article, the mechanism of management of enterprise innovative activity is offered, as parts of general effective control system by an enterprise.**

*Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційний потенціал, потенційні можливості підприємства, етапи управління інноваційним розвитком.*

*Key words: Innovative activity, innovative potential, potential possibilities of enterprise, stages of management innovative development.*

## АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ

Для конкурентоспроможного, ефективного розвитку підприємства необхідно розвивати інноваційну діяльність. Тому інноваційна діяльність на підприємствах харчової промисловості потребує постійного аналізу для ефективного розвитку. Управління інноваційним розвитком підприємства дасть можливість виявити та ефективно використовувати фактори, що збільшать ефект від інноваційної діяльності на підприємстві.

## АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Останнім часом опубліковано ряд робіт українських дослідників, які аналізували особливості формування системи управління інноваційним розвитком підприємств, зокрема це Череп А.В., Алиева Т.М., Гасанова Н.М., Вовканич С., Нетяжук М., Бойко Є.Г., Гречаник Б.В., Ілляшенко С.М., Микитюк П.П., Н.М. Польова, В.О. Шпильова та інші.

Метою наукової статті є обґрунтування механізму управління інноваційною діяльністю підприємства, що є частиною загальної системи управління підприємством та забезпечує ефективний розвиток підприємства харчової промисловості.

## ОСНОВНИЙ МАТЕРІАЛ

Оцінка результативності інноваційної діяльності повинна враховувати вивчення факторів, що перешкоджають її впровадженню. Аналіз проблем має важливе значення для виявлення вузьких місць в інноваційному

процесі, розробці заходів щодо збільшення її ефективності. Вона передбачає вивчення значимості факторів, економічних, пов'язаних з фінансовими ресурсами підприємства, попитом на нову продукцію, ціною, ризиками та строками окупності інновацій, виробничих, спроможності підприємства забезпечити необхідний інноваційний потенціал, кваліфікаційні кадри, інформації, можливостей наукової та виробничої кооперації; а також інших причин, що стримують інноваційну діяльність (відсутність необхідності в нововведеннях, недостатність правової бази, нерозвинутість інноваційної інфраструктури) [1].

Інноваційний розвиток визначають як процес господарювання, що спирається на беззупинний пошук і використання нових способів і сфер реалізації потенціалу підприємства у мінливих умовах зовнішнього середовища в рамках обраної місії та прийнятої мотивації діяльності і який пов'язаний з модифікацією існуючих і формуванню нових ринків збуту.

Характерною ознакою інноваційного суспільства є генерування нових знань і цінної інформації, в ході якої виробляється конкурентоспроможний продукт у вигляді не лише нових технологій, відкриттів, винаходів, товарів, послуг, і й оригінальних підходів (парадигм, концепцій, ноу-хау) в підприємстві [3, с. 42—48].

Процес інноваційного розвитку необхідно розглядати з позицій окремого підприємства, що здійснює господарську діяльність у взаємодії з постачальниками вихідної сировини і матеріалів, конкурентами, торгови-



**Рис. 1. Етапи управління інноваційним розвитком підприємства [авторська розробка]**

ми і збутовими посередниками, споживачами та інш., у конкретних економічних, політичних, екологічних, правових та інших умовах. При цьому кожна взаємодія має імовірнісний характер і не піддається однозначній оцінці.

Управління інноваційним розвитком орієнтоване на досягнення визначених цілей (завоювання більшої частки ринку, збільшення прибутку в поточному періоді чи в перспективі, забезпечення високих темпів сталого економічного розвитку та інш.) в умовах конкурентного середовища [5].

При оцінці ефективності освоєння інновацій вважаємо доцільним використовувати систему показників у відповідності з критеріями і видами ефективності технологічної, економічної, соціальної та екологічної.

Технологічна ефективність передбачає ступінь використання ресурсів. Під економічною ефективністю розуміється ступінь реалізації виробничих відносин. В ринкових умовах вона є головною серед інших. Вважається економічна ефективність отримання певного ефекту, перевищенням доходу від виробництва над витратами на нього. Соціальна ефективність передбачає покращення умов життя, ступінь соціального розвитку. Екологічна ефективність розглядається як збереження екологічної обстановки при підвищенні продуктивності виробництва і забезпеченні населення екологічно безпечними продуктами харчування [4].

Хліб є основою раціону харчування населення України, продуктом першої необхідності. Його продовольча доступність — запорука соціальної стабільності суспільства. Тому держава постійно контролює хлібний ринок, застосовуючи, головним чином, адміністративні методи регулювання процесів ціноутворення. При цьому завдання державних органів зводяться до підтримання мінімального рівня роздрібних цін.

Через відсутність у хлібопекарських підприємств фінансових ресурсів для інвестування інноваційного розвитку вони здебільшого працюють на морально застарілому обладнанні, виробничий процес характеризується великою енерго- і трудомісткістю. Коефіцієнт спрацювання технологічного парку галузі дуже високий, а початкова вартість основних виробничих фондів у результаті численних індексацій та переоцінок за умов інфляції істотно знижена порівняно з вартістю нового обладнання. Відповідно амортизаційні відрахування як єдине джерело інвестицій не забезпечують навіть процес відтворення основних фондів.

Важко акумулювати достатню кількість фінансових ресурсів і за рахунок прибутку, який залежить від директивно встановленого рівня рентабельності. А отже, на власні кошти хлібопекарським підприємствам як на дійовий механізм переоснащення та розвитку галузі розраховувати не доводиться. [6, с. 63—65].

Інноваційну діяльність підприємства формує інноваційний потенціал підприємства, тобто виникнення специфічних якісних змін в загальному економічному потенціалі підприємства [2, с. 42].

Система управління інноваційним розвитком господарюючого суб'єкта є відкритою системою.

Її вхід — інформація про зовнішнє середовище господарювання (економічну, політичну, соціальну, демографічну, екологічну та інш. її складові), а також про потенційні можливості підприємства.

Інформація зовнішнього середовища (економічна, політична, соціальна) + можливості підприємства (ресурси: інноваційний потенціал, фінансові можливості, кваліфікований склад) = інноваційний розвиток та підвищення конкурентоспроможності [розробка автора].

Головною особливістю організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком підприємства є те, що він орієнтований не тільки на внутрішньовиробничі відносини, а на те, що орієнтувати підприємство на всебічне використання існуючих та перспективних ринкових можливостей інноваційного розвитку з метою досягнення успіху в конкуренції, максимізації поточних та перспективних доходів, забезпечення сталого розвитку.

Управління інноваційним розвитком підприємства має складатись з таких структурно-функціональних систем: прогнозування і планування розвитку, мотивації, організації, а також системи інформаційного забезпечення [4, с. 156].

Механізм управління інноваційною діяльністю підприємства є частиною загальної системи управління підприємством, що забезпечує вплив на чинники, від стану яких залежить результат діяльності підприємства харчової промисловості. Процес формування механізму управління інноваційною діяльністю підприємства можна представити у вигляді послідовних етапів (рис. 1).

Механізм враховує цілі, послідовність та значимість кожного з етапів [7, с. 130—134].

Для ефективного конкурентоспроможного розвитку підприємства пропонується застосовувати поетапний підхід інноваційного розвитку підприємства.

На першому етапі розглядається діяльність підприємства, аналізується поточний стан на основі аналізу основних показників стійкості господарської та фінансової діяльності підприємства.

Наступним етапом є виявлення та аналіз чинників, що впливають рівень інноваційного розвитку підприємства (аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів), наскільки підприємство готове до інноваційного розвитку. Сукупність внутрішніх та зовнішніх чинників розглядається як рушійна сила формування механізму до інноваційного розвитку підприємства.

На третьому етапі планування інноваційного розвитку підприємства розглядаються засоби за допомогою яких буде формуватись інноваційний розвиток підприємства.

Формування інноваційного потенціалу підприємства полягає у встановленні чинників впливу розвитку підприємства, отриманий аналіз застосовується надалі для розробки стратегічного напряму інноваційного розвитку підприємства.

Розробка механізму управління інноваційною діяльністю підприємства здійснюється за допомогою річних планів, що дає змогу поетапно формувати механізм інноваційного розвитку підприємства.

Отриманий механізм дозволить виявити здатність підприємства скористатись інноваційними можливостями, а також наскільки ефективно внутрішні чинники розвитку підприємства відреагують на інноваційний розвиток.

При врахуванні чинників зовнішнього та внутрішнього середовища розвитку підприємства, ефективно його інноваційному розвитку дасть можливість підвищити конкурентоспроможність підприємства.

Інноваційна діяльність на підприємстві підвищить ефективність ресурсного потенціалу підприємства його економічного розвитку. В умовах зростання конкуренції інноваційний розвиток забезпечить фінансову стабільність підприємства.

## ВИСНОВКИ

Інноваційна діяльність підприємства харчової промисловості залежить від інноваційного потенціалу підприємства, спроможності та готовності підприємства впроваджувати інновації, зовнішніх чинників впливу на підприємство та його фінансового стану.

### Література:

1. Алиева Т.М., Гасанова Н.М. Проблемы и особенности оценки результативности научных исследований и инноваций / Т.М. Алиева, Н.М. Гасанова // Транспортное дело России. — 2009. — №1. — С. 15.
2. Вовканич С. Соціогуманістичний контекст наукомісткої економіки інноваційного суспільства / С. Вовканич // Економіка України. — 2005. — №3. — С. 42—48.
3. Бойко Є.Г., Гречаник Б.В. Методичні рекомендації для дослідження регулюючих факторів формування

інноваційного клімату підприємств. — Львів, інститут регіональних досліджень НАН України; Івано-Франківськ. Західноукраїнський економіко-правничий університет, 2005. — 42 с.

4. Кропивко М.Ф. Організаційні форми впровадження інновацій в агропромислове виробництво з використанням потенціалу аграрної науки / М.Ф. Кропивко, Т.С. Орлова // Економіка АПК. 2007. — №7. — С. 11—18.

5. Микитюк П.П., Інноваційна діяльність: Навч. Пос. (для студ вищ. навч. закл.) / П.П. Микитюк, Б.Б. Сенів. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 392 с.

6. Нетьяжук М. Соціальні та економічні аспекти державного регулювання цін на хліб / М.Нетьяжук // Економіка України. — 2005. — №3. — С. 63—65.

7. Н.М. Польова, В.О. Шпильова Формування механізму управління інноваційною діяльністю машинобудівних підприємств / Н.М. Польова, В.О. Шпильова // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — №4. — С. 130—134.

*Стаття надійшла до редакції 18.05.2011 р.*

**АГРОСВІТ**  
www.agrosvit.info  
Передплатний  
індекс: 23892

**ЖУРНАЛ  
ВИХОДИТЬ  
24 РАЗИ  
НА РІК**

Журнал «АГРОСВІТ» включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з **ЕКОНОМІКИ**

(постанова Президії ВАН України від 27 травня 2009 р. № 1-05/2)

**Тел: (044) 223 26 28, 537 14 33, 537 14 32**  
**Тел/факс: (044) 458 10 73**  
**E-mail: economy\_2008@ukr.net**